

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อ ในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ ตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทยในบทที่ 3 ผู้วิจัยจึงแยกวิเคราะห์ปัญหากฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ซึ่ง กรณีที่ผู้ขายต้องรับผิดชอบ โดยที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์วางหลักเกณฑ์ว่าด้วยความรับผิดเพื่อชำระคบกพร่องไว้กว้าง ๆ แต่เพียงว่า ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ขายชำระคบกพร่อง ผู้ขายต้องรับผิด แต่ไม่ได้บัญญัติไว้ด้วยว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบ ต้องรับผิดอย่างไร ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของนักกฎหมายและศาลที่จะต้องตีความกฎหมายว่าด้วยความรับผิดของผู้ขายให้มีความกระจ่าง โดยอาศัยบทบัญญัติในกฎหมายลักษณะซื้อขาย ลักษณะหนี้หลักทั่วไป และลักษณะสัญญาเป็นเครื่องช่วย ซึ่งในเบื้องต้นจะต้องทำความเข้าใจให้กระจ่างเสียก่อนว่า ความรับผิดเพื่อชำระคบกพร่องของผู้ขายนั้น แท้จริงก็คือความรับผิดเพื่อการไม่ชำระหนี้ นั่นเอง ทั้งนี้เพราะหนี้ตามสัญญาซื้อขายนั้นหาได้จำกัดอยู่เฉพาะเรื่องการโอนกรรมสิทธิ์และส่งมอบทรัพย์สินเท่านั้นไม่หากยังรวมไปถึง หนี้ส่งมอบทรัพย์สินโดยปราศจากความชำระคบกพร่อง ซึ่งเป็นหนี้ที่กฎหมายลักษณะซื้อขายได้รับรองไว้เป็นพิเศษ การที่ผู้ขายโอนกรรมสิทธิ์นั้นและส่งมอบทรัพย์สินที่ขายแก่ผู้ซื้ออย่างไม่พอที่จะเรียกได้ว่าผู้ขายได้ชำระหนี้ให้ต้องตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ก็เรียกได้ว่าเป็นการไม่ชำระหนี้เหมือนกัน

สิทธิของผู้ซื้อก่อนที่จะดำเนินการทางกฎหมาย ในปัจจุบันจากปัญหาเกี่ยวกับความชำระคบกพร่องของรถยนต์ซึ่งเมื่อผู้ซื้อไม่ได้รับการแก้ปัญหาด้วยความชอบธรรมก็มักจะอาศัยสื่อมวลชนเป็นสื่อกลางแล้ว หากไม่ได้รับการเยียวยาแก้ไขให้ได้รับความชอบธรรมก็มีสิทธิที่จะนำเรื่องขึ้นฟ้องร้องต่อศาลได้ต่อไปตามสิทธิของผู้ซื้อดังต่อไปนี้¹

¹ อัจฉริยา แก้วแสงอินทร์. (2548). *สิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่*. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 65.

4.1 ปัญหาสิทธิปฏิเสธการรับชำระหนี้ของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่

ตามหลักทั่วไปในสัญญาซื้อขายนั้นผู้ขายมีหน้าที่ส่งมอบทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้ตามสัญญาซื้อขาย ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วทรัพย์สินที่จะส่งมอบนี้จะต้องมีสภาพเรียบร้อยสมบูรณ์สามารถใช้งานได้ตามความประสงค์ความมุ่งหมายของผู้ซื้อ แต่หากทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้ตามสัญญาซื้อขายนั้นชำรุดบกพร่อง ผู้ซื้อยังมีหน้าที่ในการรับมอบทรัพย์สินที่ชำรุดบกพร่องจากผู้ขายนั้นหรือไม่ หากว่าเวลาที่ส่งมอบทรัพย์สินนั้นความชำรุดบกพร่องยังไม่ปรากฏจนกว่าจะได้ใช้งานทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งหนี้ นั้นเสียก่อนจึงจะทราบถึงความชำรุดบกพร่องนั้น

ดังนั้น ผู้ซื้อเมื่อพบว่าทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งหนี้มีความชำรุดบกพร่องแล้วผู้ซื้อที่มีสิทธิปฏิเสธการชำระหนี้ได้เพราะฐานแห่งสัญญาซื้อขายคือเจตนาของคู่กรณีย่อมไม่จำกัดอยู่แต่การได้กรรมสิทธิ์และได้การครอบครองในทรัพย์สินที่ขายเท่านั้น แต่ย่อมคลุมไปถึงคุณสมบัติของทรัพย์สินที่ขายด้วยเสมอ ดังนั้นทรัพย์สินที่ผู้ซื้อได้รับซื้อจึงไม่จำกัดเฉพาะตัววัตถุหรือสิ่งที่คุณขายส่งมอบเท่านั้นแต่หมายถึงทรัพย์สินที่มีคุณสมบัติตรงตามสัญญา ด้วยเหตุนี้จึงต้องตีความหมายของคำว่า “ทรัพย์สินที่ตนได้รับซื้อ” ตามมาตรา 486 ว่าหมายถึงทรัพย์สินที่ปราศจากความชำรุดบกพร่องนั่นเอง ตัวอย่างเช่น ผู้ซื้อพบว่าระบบไฟส่องสว่างของรถไม่ทำงาน จึงปฏิเสธการรับมอบรถเป็นต้น เนื่องจากความชำรุดบกพร่องของระบบไฟแม้จะถือว่าเป็นความชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อยก็ตามแต่หากรถยนต์คันใดระบบไฟส่องสว่างมีปัญหาก็จะทำให้ไม่สามารถขับรถในที่ที่ไม่มีแสงสว่างได้เพราะการที่จะบังคับให้ผู้ซื้อได้รับมอบทรัพย์สินที่ชำรุดบกพร่องจึงเท่ากับเป็นการบังคับให้เจ้าหนี้รับชำระหนี้เป็นอย่างอื่น ซึ่งต้องห้ามตามมาตรา 320 กล่าวคือเมื่อรถยนต์มีความชำรุดบกพร่องอย่างมากนั้นผู้ซื้อที่มีสิทธิปฏิเสธไม่รับชำระหนี้ได้แน่นอนอยู่แล้ว² ดังนั้นแม้รถยนต์ที่ซื้อขายมีความชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อยผู้ซื้อก็สามารถปฏิเสธไม่รับชำระหนี้ได้เช่นกัน เนื่องจากเป็นปกติประเพณีที่ผู้ซื้อคาดหวังว่ารถยนต์ที่ซื้อขายจะต้องมีความสมบูรณ์ทุกอย่างไม่มีสิ่งใดชำรุดบกพร่อง ส่วนการที่ไม่มีกฎหมายรับรองสิทธิบอกปิดไม่รับชำระหนี้ไว้โดยตรงเหมือนเช่นกรณีส่งมอบทรัพย์สินขาดตกบกพร่องหรือลำจนวนนั้น ก็ไม่ใช่เหตุที่จะทำให้สรุปง่าย ๆ ได้ว่าผู้ซื้อย่อมขาดสิทธิเท่านั้น เพราะสิทธิเช่นนั้นเป็นสิทธิทางหนี้อันย่อมมีอยู่ตามเหตุผลของเรื่องนั้น ๆ อยู่แล้ว อันที่จริงถ้าไม่มีบทบัญญัติมาตรา 465 , 466 เราก็อาจจะตีความสัญญาตามความประสงค์ในทางสุจริตและ

² จิต เศรษฐบุตร. (2548). *หลักกฎหมายลักษณะหนี้* (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย-ธรรมศาสตร์. หน้า 167.

พิเคราะห์ถึงปกติประเพณีได้ผลทำนองเดียวกัน ที่ถูกแล้วควรจะพิจารณามาตรา 465 , 466 ในฐานะเป็นบทกิล่เคียงสำหรับรับรองสิทธิบอกปิดไม่รับมอบทรัพย์สินที่ชำระครบพร้อมด้วย³

ตามเหตุผลที่กล่าวแล้วนี้เอง เราจึงสามารถสรุปได้ว่า ผู้ซื้อยอมมีสิทธิบอกปิดไม่รับมอบทรัพย์สินที่ชำระครบพร้อม ในฐานะที่การส่งมอบทรัพย์สินเช่นนั้นเป็นการไม่ชำระหนี้ ทั้งนี้โดยมีหลักเกณฑ์ ในมาตรา 465 , 466 ในฐานะเป็นบทกิล่เคียงในกฎหมายลักษณะซื้อขาย และหลักเกณฑ์ในมาตรา 320 ในลักษณะหนี้-หลักทั่วไป เป็นฐานแห่งสิทธิเช่นนั้นของผู้ซื้อ

4.2 ปัญหาสิทธิปฏิเสธการชำระราคาของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่

สิทธิปฏิเสธการชำระราคานี้อาจจะปฏิเสธได้ 2 กรณี คือ

1) สิทธิปฏิเสธการชำระราคาทั้งหมดเมื่อผู้ซื้อตรวจพบว่าทรัพย์สินที่ส่งมอบมีความชำระครบพร้อมตามตรา 472

2) สิทธิปฏิเสธการชำระราคาที่ยังไม่ได้ชำระ หรือสิทธิยึดหน่วงราคาที่ยังไม่ได้ชำระสามารถแยกได้ 2 กรณี คือ

2.1) กรณีผู้ซื้อปฏิเสธไม่รับชำระหนี้จากผู้ขายเพราะทรัพย์สินที่ขายชำระครบพร้อมถือได้ว่าเป็นกรณีที่ผู้ขายชำระหนี้เป็นอย่างอื่น เพราะตามหลักกฎหมายมาตรา 320 การที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่มีความชำระครบพร้อมถือได้ว่าเป็นการบังคับให้ผู้ซื้อซึ่งเป็นเจ้าหนี้ในการส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายรับชำระหนี้เป็นอย่างอื่นผิดไปจากที่ต้องชำระแก่เจ้าหนี้เพราะสัญญาซื้อขายถือเป็นสัญญาต่างตอบแทนชนิดหนึ่ง ดังนั้นผู้ซื้อในฐานะเจ้าหนี้ในการส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายยอมมีสิทธิปฏิเสธการชำระราคาแก่ผู้ขายได้ตามมาตรา 369 เพราะการที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ชำระครบพร้อมให้ผู้ซื้อถือได้ว่าผู้ขายชำระหนี้เป็นอย่างอื่น ซึ่งผู้ซื้อที่มีสิทธิปฏิเสธไม่ชำระราคาได้เพราะผู้ขายยังมีได้ชำระหนี้ในการส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายแก่ผู้ซื้อ

2.2) กรณีผู้ซื้อรับชำระหนี้จากผู้ขาย คือมีการส่งมอบทรัพย์สินกันแล้ว แต่ผู้ซื้อเพิ่มพบภายหลังว่าทรัพย์สินนั้นมีความชำระครบพร้อม หรือความชำระครบพร้อมไม่เป็นที่เห็นประจักษ์ขณะส่งมอบทรัพย์สินถือได้ว่าผู้ซื้อไม่ปฏิเสธการชำระหนี้ของผู้ขายซึ่งเป็นลูกหนี้ในการส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายตามมาตรา 320 ข้างต้น แต่อย่างไรก็ตามแม้มีการส่งมอบทรัพย์สินกันแล้วผู้ซื้อพบภายหลังว่าทรัพย์สินนั้นชำระครบพร้อมผู้ซื้อก็มีสิทธิตามมาตรา 488 คือ สามารถยึดหน่วงราคาที่ยังไม่ได้ชำระไว้ได้ทั้งหมด หรือแต่บางส่วนได้ เว้นแต่ผู้ขายจะหาประกันที่สมควรให้ได้ สิทธิข้อนี้

³ กิตติศักดิ์ ปรงค์. (2532). *ความรับผิดชอบเพื่อความชำระครบพร้อมในสัญญาซื้อขาย*. งานวิจัยเสริมหลักสูตรของคณะนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 39-40.

ของผู้ซื้อจะ ไม่มีความหมายในสัญญาซึ่งผู้ซื้อ มีหน้าที่ชำระราคาล่วงหน้า เพราะในกรณีเช่นนั้น ไม่มีอะไรให้ผู้ซื้อยึดหน่วงไว้ได้อีก แต่ในกรณีซื้อขายแบบมีการผ่อนชำระราคาหรือในกรณีที่ผู้ซื้อ มีหน้าที่ชำระเงินเมื่อผู้ซื้อได้รับมอบทรัพย์สินที่ขายไว้แล้ว สิทธิดังกล่าวก็จะมิพบทบทมากในการบีบให้ ผู้ขายต้องปฏิบัติตามสัญญา เพราะทรัพย์สินที่ขายและราคาที่ยัง ไม่ได้ชำระอยู่ในมือของผู้ซื้อ และ โดยที่รถยนต์เป็นทรัพย์สินที่มีราคาสูงมาก ปัจจุบันการซื้อรถยนต์จำนวนมากจะซื้อขายแบบผ่อนชำระ ดังนั้นหากรถยนต์ที่ซื้อขายชำรุดบกพร่องและไม่ได้รับการแก้ไขให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ ตามปกติอย่างปลอดภัย ผู้ซื้อ ก็มีสิทธิที่จะยึดหน่วงราคาที่ยังไม่ได้ชำระได้

การที่มาตรา 488 ข้างต้นกำหนดให้ผู้ซื้อสามารถยึดหน่วงราคาได้ ก็เพื่อให้ผู้ขายมีความ บากบั่นจัดการทำให้ทรัพย์สินนั้นคืนดีเสียก่อน และไม่บิดพลิ้ว หรือว่าถ้าผู้ซื้อจะต้องเรียกค่าสินไหม ทดแทนจากผู้ขาย ผู้ซื้อก็อาจคิดหักเอาจากราคาที่ได้ยึดไว้ การที่กฎหมายให้สิทธิแก่ผู้ซื้อไว้เช่นนี้ก็ เพื่อให้ผู้ขายรับผิดชอบจัดการซ่อมแซมแก้ไขความชำรุดบกพร่อง หรือทำประการใดเพื่อแก้ปัญหา เพราะหากผู้ซื้อชำระราคาไปแล้ว ผู้ขายอาจจะไม่ใส่ใจหรือรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องที่ เกิดขึ้น และหากผู้ซื้อจะให้ผู้ขายรับผิดชอบก็ต้องฟ้องคดีซึ่งเป็นการเสียเวลาและค่าใช้จ่าย

สำหรับสิทธิในการยึดหน่วงราคาที่ยังไม่ได้ชำระไว้ทั้งหมด หรือแต่บางส่วนนี้สามารถ แยกพิจารณาได้ 2 ประการดังนี้ คือ

ก) กรณีรถยนต์มีความชำรุดบกพร่องในสาระสำคัญของรถยนต์ หรือไม่สามารถใช้ รถยนต์ได้โดยสิ้นเชิง ได้แก่ ความชำรุดบกพร่องในสิ่งที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ใช้ รถยนต์ซึ่งถือเป็นเรื่องร้ายแรง เช่น เบรกเสีย เกียร์ใช้งานไม่ได้ รถสตาร์ทไม่ติด รถไม่มีกำลังวิ่งเป็น ต้นนี้ผู้ซื้อสามารถยึดหน่วงราคาที่ยังไม่ได้ชำระไว้ทั้งหมด หรือแต่บางส่วน ได้จนกว่าผู้ขายจะ ดำเนินการให้รถยนต์คันนั้นปราศจากความชำรุดบกพร่อง แต่หากผู้ขายไม่สามารถดำเนินการ ดังกล่าวได้ผู้ซื้อก็ยังยึดหน่วงราคาที่ยังไม่ได้ชำระไว้ทั้งหมด หรือแต่บางส่วนได้ต่อไป จนกว่าผู้ขายจะสามารถซ่อมแซมแก้ไขความชำรุดบกพร่องในรถยนต์ให้หมดไป

ข) กรณีรถยนต์มีความชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อยซึ่งไม่เกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ใช้ รถยนต์ เช่น รถยนต์มีสีไม่เท่ากัน ตัวถังด้านนอกรถยนต์บุบ แอร์เสีย วิทยุเสีย เป็นต้น หากผู้ขาย สามารถแก้ไขให้สิ่งที่มีความชำรุดบกพร่องดังกล่าวปราศจากความชำรุดบกพร่องแล้วผู้ซื้อ ก็ไม่มี สิทธิที่จะยึดหน่วงราคาไว้ได้อีก เพราะรถยนต์อันเป็นวัตถุแห่งหนี้ปราศจากความชำรุดบกพร่อง แล้วแต่หากผู้ขายไม่สามารถแก้ไขความชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อยดังกล่าวข้างต้นให้หมดไปได้ผู้ ซื้อสามารถยึดหน่วงราคาที่ยังไม่ชำระทั้งหมดหรือแต่บางส่วนได้จนกว่าผู้ขายจะสามารถแก้ไขให้ รถยนต์คันนั้นปราศจากความชำรุดบกพร่อง

4.3 ปัญหาสิทธิเรียกให้ผู้ขายซ่อมแซมของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่

เมื่อผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ชำรุดบกพร่องให้แก่ผู้ซื้อ ผู้ขายต้องรับผิดชอบ เพราะความรับผิดชอบโดยกฎหมายของผู้ขายนี้เป็นความรับผิดชอบโดยปราศจาก “ความผิด” ที่เรียกกันเป็นภาษาอังกฤษว่า Objective Responsibility อันเป็นบทกเว้นหลักเกณฑ์ทั่วไปของสัญญาที่ว่าคู่สัญญาจะต้องรับผิดชอบก็ต่อเมื่อมีความผิดเสมอ สิทธิเรียกให้ผู้ขายซ่อมแซมรถยนต์อันเป็นวัตถุประสงค์หนึ่งซึ่งมีความชำรุดบกพร่อง เพราะตามมาตรา 461 นั้นผู้ขายต้องส่งมอบทรัพย์สินซึ่งขายให้แก่ผู้ซื้อซึ่งสามารถตีความได้ว่าทรัพย์สินที่ส่งมอบนี้ต้องปราศจากความชำรุดบกพร่องหากทรัพย์สินที่ซื้อขายมีลักษณะของความชำรุดบกพร่องตามมาตรา 472 ผู้ซื้อที่มีสิทธิเรียกให้ผู้ขายซ่อมแซมรถยนต์ให้ปราศจากความชำรุดบกพร่องได้ หากพิจารณาตามตัวบทกฎหมายจะเห็นว่าเมื่อ มาตรา 472 มิได้กำหนดไว้ว่าผู้ขายความรับผิดชอบอย่างไรบ้าง ดังนั้น ความรับผิดชอบของผู้ขายย่อมเป็นตามหลักเกณฑ์ธรรมดาในเรื่องสัญญาและหนี้ กล่าวคือ เกี่ยวกับสิทธิเรียกให้ผู้ขายซ่อมแซมนี้ ผู้ซื้อซ่อมแซมสามารถเรียกให้ผู้ขายปฏิบัติการให้เป็นไปตามสัญญาด้วยการซ่อมแซมทรัพย์สินที่ชำรุดบกพร่องให้ หรือหากผู้ขายไม่ยอมซ่อมแซม ผู้ซื้อก็สามารถนำทรัพย์สินดังกล่าวไปซ่อมแซมเอง โดยให้ผู้ขายเป็นคนเสียค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมอันเป็นการบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจง ตัวอย่างเช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 3496/2538 เล่มที่ 41 หน้า 42 (สำนักงานส่งเสริมตุลาการฯ) เป็นเรื่องการซื้อขายรถยนต์ โดยในบัตรรับประกันการซื้อขารถมีข้อยกเว้นความเสียหายในความเสียหายเนื่องจากอุบัติเหตุ กับระบุให้การซ่อมแซมต้องทำที่ห้างของผู้ขายเท่านั้น ปรากฏว่า เกิดไฟลุกไหม้เครื่องยนต์ของรถยนต์คันดังกล่าวได้รับความเสียหายเนื่องจากความชำรุดบกพร่องของระบบไฟศาลฎีกา วินิจฉัยว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบ และแม้ผู้ซื้อจะเอารถนั้นไปจ้างบริษัทอื่นซ่อมก็ไม่ถือว่าผิดเงื่อนไขการรับประกันเพราะผู้ซื้อได้นำรถไปจอดที่ห้างของผู้ขายเพื่อซ่อมแล้วแต่ผู้ขายปฏิเสธความรับผิดชอบ ดังนั้นผู้ขายต้องชำระค่าซ่อมให้แก่ผู้ซื้อซึ่งหมายรวมถึง ค่ายกเครื่อง ค่าเปลี่ยนฝากระโปรงหน้า ค่าเคาะพ่นสี ค่ายกกรดและค่าชิ้นส่วนอุปกรณ์ที่มีการซ่อมและเปลี่ยนใหม่

ตัวอย่าง ของ “เปิ้ล” ोरิน ศรีแก้ว ดารานักแสดงชื่อดังที่ได้ซื้อรถยนต์ โตโยต้า วิช ป้ายแดง แล้วปรากฏว่ารถของเธอนั้นมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องระบบไฟ ถึงขนาดต้องเข้าซ่อมที่ศูนย์ถึง 4 ครั้งแล้วในรอบ 5 เดือน เธอกล่าวว่า “ต้องนำรถคันนี้เข้าศูนย์เป็นเวลา 3 ครั้ง ทางศูนย์จึงตัดสินใจเปลี่ยนกล่องให้ซึ่งเธอก็ไม่ทราบว่าเป็นกล่องอะไรเพราะไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเครื่องยนต์ จากตัวอย่างดังกล่าวกรณีนี้ที่ผู้ซื้อพบว่ารถยนต์มีความชำรุดบกพร่องทำให้รถยนต์คันนั้นเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ที่มุ่งจะใช้เป็นปกติ เพราะระบบไฟถือว่ามีมีความสำคัญในการขับขี่รถยนต์เป็นอย่างมากทั้งตอนกลางวันและตอนกลางคืน กล่าวคือ ตอนกลางวันแม้จะมีแสงแดดมองเห็นรถยนต์คันอื่น ๆ แล้วก็ตามแต่เมื่อเวลาที่จะเบรครถยนต์หรือเลี้ยวรถยนต์นั้นต้องใช้สัญญาณไฟในการแสดงให้รถคันอื่นรู้ว่ารถคันนี้จะหยุดหรือจะเลี้ยวซ้ายหรือเลี้ยวขวา ส่วนกรณีตอนกลางคืนนั้นไฟถือมีความสำคัญเป็นอย่างมากหากรถคันใดไม่มีไฟ หรือระบบไฟเกิดชำรุดบกพร่องก็อาจจะทำให้เกิดอันตรายได้

แต่หากผู้ซื้อเรียกให้ผู้ขายซ่อมแซมแล้วผู้ขายไม่ยอมซ่อมแซมให้ และผู้ซื้อก็ไม่นำทรัพย์สินไปซ่อมแซมเอง ผู้ซื้ออาจใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้ตามมาตรา 387 เพราะการไม่ชำระหนี้อันส่งผลให้ผู้ซื้อไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ในกรณีนี้รวมทั้งการที่ผู้ขายชำระหนี้ไม่ถูกต้อง กล่าวคือ ส่งมอบทรัพย์สินที่ชำรุดบกพร่องด้วย ซึ่งก็จะส่งผลตาม มาตรา 391 ต่อไป โดยผู้ซื้อต้องคืนทรัพย์สินที่ชำรุดบกพร่องให้แก่ผู้ขายและเรียกให้ ผู้ขายใช้ค่าเสียหายตามหลักทั่วไปของการผิดสัญญา

4.4 ปัญหาสิทธิเรียกให้ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินใหม่ของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่

สิทธิเรียกให้ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินใหม่ สามารถแยกได้ 2 กรณี⁴ ดังนี้

1) กรณีผู้ซื้อปฏิเสธไม่รับมอบรถยนต์ที่ชำรุดบกพร่อง

โดยที่วัตถุแห่งหนี้ตามสัญญาซื้อขายคือการส่งมอบทรัพย์สิน โดยปราศจากความชำรุดบกพร่อง เพราะเมื่อผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ชำรุดบกพร่องให้แก่ผู้ซื้อถือว่าผู้ขายชำระหนี้เป็นอย่างอื่น ๆ ตามมาตรา 320 อันเป็นเหตุให้ผู้ซื้อสามารถปฏิเสธการรับชำระหนี้ได้ ซึ่งเมื่อผู้ซื้อปฏิเสธไม่รับมอบรถยนต์ที่ชำรุดบกพร่องตามมาตรา 320 และผู้ขายก็ไม่ส่งมอบรถยนต์คันใหม่ที่ปราศจากความชำรุดบกพร่องผู้ซื้อก็มีสิทธิเลิกสัญญาได้ ตามมาตรา 387

2) กรณีผู้ซื้อไม่ได้ปฏิเสธในการรับมอบทรัพย์สินที่ชำรุดบกพร่อง

หากทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งหนี้ อันผู้ขายมีหน้าที่ส่งมอบแก่ผู้ซื้อตาม มาตรา 461 นี้มีความชำรุดบกพร่อง ตามมาตรา 472 หากผู้ซื้อไม่เลือกใช้สิทธิในการปฏิเสธการรับชำระหนี้ ตามมาตรา 320 สิทธิปฏิเสธการชำระราคา สิทธิเรียกให้ซ่อมแซม หรือสิทธิเลิกสัญญาหากผู้ขายไม่ซ่อมแซมให้ภายในระยะเวลาที่รับประกันไว้หรือเวลาที่กำหนด ตามที่กล่าวมาในหัวข้อข้างต้นแล้ว ผู้ซื้อไม่มีสิทธิเรียกให้ผู้ขายส่งมอบรถยนต์คันใหม่ ซึ่งเกี่ยวกับการเรียกให้ผู้ขายส่งมอบรถยนต์คันใหม่ให้นี้อาจจะทำได้ทุกกรณี เพราะทรัพย์สินที่ตกลงซื้อขายกันนั้นเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งแล้ว ดังนั้น การที่ผู้ซื้อจะใช้สิทธิเรียกให้ผู้ขายส่งมอบรถยนต์คันใหม่สามารถแยกได้เป็น 2 กรณี คือ

(1) กรณีที่ไม่สามารถใช้รถยนต์ได้โดยสิ้นเชิงหรือโดยลักษณะอันเป็นสาระสำคัญของรถยนต์

กรณีที่ไม่สามารถใช้รถยนต์ได้โดยสิ้นเชิงหรือโดยลักษณะอันเป็นสาระสำคัญของรถยนต์ ซึ่งได้แก่ ความชำรุดบกพร่องในสิ่งที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ใช้รถยนต์ ซึ่งถือเป็นเรื่องร้ายแรง เช่น เบรกเสีย เกียร์ใช้งานไม่ได้ รถสตาร์ทไม่ติด รถไม่มีกำลังวิ่ง เป็นต้น

⁴ เรื่องเดียวกัน. หน้า 39-40.

แต่อย่างไรก็ตาม จากการที่สื่อมวลชนได้รายงานผลจากการสอบถามบริษัทบีเอ็มดับเบิลยู (ประเทศไทย) จำกัด ก็ได้รับการยืนยันว่า ได้พยายามแก้ไขอย่างเต็มที่และมีการประสานงานกับผู้เสียหายแล้ว ซึ่งคาดว่าจะแก้ไขปัญหาทั้งหมดได้เร็ว ๆ นี้ แต่บางชิ้นส่วนอาจต้องใช้เวลาส่งของจากต่างประเทศ ส่วนการเปลี่ยนรถคันใหม่คงเป็นไปได้ยากเพราะทางผู้ขายก็ยังยืนยันว่า บริษัทของตนไม่มีนโยบายรับคืนหรือเปลี่ยนรถคันใหม่ให้ ดังนั้น สิทธิในการเรียกให้ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินใหม่นี้มีปัญหาการตีความข้อกฎหมาย เพราะตามกฎหมายซื้อขายของประเทศไทยไม่ได้เขียนชัดเจนเกี่ยวกับสิทธิของผู้ซื้อในการขอเปลี่ยนรถยนต์คันใหม่เมื่อพบว่ารถยนต์คันที่ซื้อไปมีความชำรุดบกพร่องจึงมีข้อพิจารณาว่าสิทธิของผู้ซื้อในข้อนี้ตามกฎหมายของประเทศไทยมีหรือไม่ แม้ฝ่ายผู้ขายโต้แย้งว่ารถยนต์ที่ซื้อขายนั้นกรรมสิทธิ์โอนแล้วก็ตาม

ตามหลักกฎหมายในเรื่องนี้ เมื่อผู้ซื้อพบว่าทรัพย์สินเป็นวัตถุแห่งหนึ่งมีความชำรุดบกพร่อง แล้วผู้ซื้อไม่มีสิทธิในการขอเปลี่ยนรถยนต์คันใหม่ได้เพราะฐานแห่งสัญญาซื้อขาย คือเจตนาของคู่กรณีย่อมไม่จำกัดอยู่แต่การได้กรรมสิทธิ์และการได้ครอบครองในทรัพย์สินที่ขายเท่านั้นแต่ย่อมคลุมไปถึงคุณสมบัติของทรัพย์สินที่ขายด้วยเสมอ ดังนั้นทรัพย์สินที่ผู้ซื้อได้รับซื้อจึงไม่จำกัดเฉพาะตัววัตถุหรือสิ่งที่ผู้ขายส่งมอบเท่านั้น แต่หมายถึงทรัพย์สินที่มีคุณสมบัติตรงตามสัญญาด้วยเหตุนี้จึงต้องตีความหมายของคำว่า “ทรัพย์สินที่ตนได้รับซื้อ” ว่าหมายถึงทรัพย์สินที่ปราศจากความชำรุดบกพร่องนั่นเอง เมื่อปรากฏว่าทรัพย์สินที่ได้รับมอบนั้นชำรุดบกพร่องย่อมหมายความว่าผู้ขายยังปฏิบัติหน้าที่ของตนในการส่งมอบทรัพย์สินยังไม่สมบูรณ์ตามมาตรา 461 แม้ว่าผู้ขายจะอ้างว่าได้ส่งมอบทรัพย์สินและ “โอนกรรมสิทธิ์” ไปยังผู้ซื้อตามมาตรา 453 แล้วก็ตาม เพราะในระบกกฏหมายนั้นเปิดช่องให้โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ได้รับมอบแล้วคืนได้ ตามหลักของผลของการบอกกล่าวโมฆียกรรม มาตรา 176 และผลของการเลิกสัญญาตาม มาตรา 391 แม้ในหลักของความรับผิดชอบเพื่อชำรุดบกพร่องมิได้บัญญัติกฎหมายไว้ชัดเจนในลักษณะเช่นนั้นแต่ก็สามารถตีความ ขยายหน้าที่ของผู้ขายให้ชำระหนี้อีกครั้งถูกต้องตาม มาตรา 369 มาใช้ โดยอนุโลมทำนองเดียวกับผลของการเลิกสัญญาตามมาตรา 392 เมื่อพบว่ารถยนต์ที่รับมอบมานั้นชำรุดบกพร่อง ผู้ซื้ออาจใช้สิทธิเรียกให้ซ่อมแซมก่อนเพราะเป็นวิธีที่จะทำให้ผู้ซื้อได้รับการเยียวยาอย่างง่ายที่สุด และผู้ขายไม่ต้องรับภาระมากแม้หลักการนี้ได้บัญญัติไว้ชัดเจนตาม มาตรา 472 วรรค 1 แต่สามารถตีความจาก มาตรา 461 ที่เป็นหน้าที่ของผู้ขายต้องส่งมอบทรัพย์สินในสภาพที่ดี ถ้าไม่ดีก็อาจเป็นเหตุเลิกสัญญาตาม มาตรา 387 ได้โดยต้องทำตามขั้นตอน คือไม่อาจเลิกสัญญาทันทีได้ ขั้นตอนคือให้โอกาสผู้ขายชำระหนี้ให้ถูกต้องเสียก่อน มิฉะนั้นจะเป็นเหตุเลิกสัญญาที่ทำให้ผู้ขายเสียหายมาก ตัวอย่างเช่น

⁵ ประพนธ์ ศาดะมาน และ ไพจิตร บุญญพันธุ์. (2536). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะซื้อขาย*. (แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ. หน้า 120.

เมื่อระบบเบรกไม่ทำงานเรียกให้ผู้ขายซ่อมแซมแล้วและเมื่อผู้ขายซ่อมแซมให้แล้วยอมเลิกสัญญาไม่ได้ แต่ถ้าปรากฏว่าเกิดความชำรุดบกพร่องที่เสียหายโดยสิ้นเชิง ยกตัวอย่างเช่น ไฟใหม่รถยนต์ทั้งคัน โดยมีสาเหตุมาจากความบกพร่องในระบบเครื่องยนต์และระบบอิเล็กทรอนิกส์ของรถยนต์คันนั้น การซ่อมแซมย่อมไม่อาจทำได้ ผู้ขายยอมใช้สิทธิตาม มาตรา 461 ให้ผู้ขายส่งมอบรถยนต์อีกครั้งได้ ถ้าปรากฏว่าสัญญาซื้อขายมีข้อกำหนด “จำกัดความรับผิดชอบเพื่อชำรุดบกพร่อง” ย่อมมีความหมายอยู่ในตัวว่าเป็นการตัดสิทธิผู้ซื้อที่จะเรียกร้องให้ส่งมอบรถยนต์คันใหม่อีกครั้ง เช่นกรณีขายรถยนต์ราคาถูกเป็นพิเศษลดราคาถึง 50% และผู้ขายจำกัดความรับผิดชอบไว้เพียงการซ่อมแซมในระยะที่ใช้รถยนต์ไปแล้ว 5,000 กิโลเมตรเท่านั้น ผู้ขายยอมทำได้ แต่ถ้าเป็นการซื้อขายรถยนต์ใหม่จากผู้ขายในกรณีปกติ ราคาปกติ ย่อมไม่ตัดสิทธิที่จะเรียกร้องให้ส่งมอบทรัพย์สินใหม่ได้โดยอาศัยอำนาจของ มาตรา 6 พ.ร.บ. ว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

(2) กรณีรถยนต์ชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อย

กรณีรถยนต์ชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อยซึ่งในกรณีรถยนต์ชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อยหรือในส่วนที่ไม่สำคัญ เช่น เครื่องปรับอากาศไม่เย็น วิทยุเสีย รถมีกลิ่นเหม็น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นส่วนประกอบของรถยนต์แม้ไม่ใช่สิ่งที่เป็นสาระสำคัญของรถยนต์ถึงขนาดที่เป็นเรื่องร้ายแรงเกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ซื้อและผู้ใช้รถยนต์ก็ตาม หากผู้ขายสามารถซ่อมแซมสิ่งที่ชำรุดบกพร่องเหล่านี้ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตามปกติ กล่าวคือสามารถซ่อมเครื่องปรับอากาศให้มีความเย็น สามารถซ่อมแซมวิทยุให้ฟังได้เหมือนวิทยุติดรถยนต์ทั่วไป หรือสามารถแก้ไขปรับปรุงกลิ่นเหม็นเนาที่มีมาพร้อมกับรถที่ซื้อใหม่ได้ ผู้เขียนเห็นว่าผู้ซื้อไม่น่าจะได้สิทธิในการเรียกให้ผู้ขายส่งมอบรถยนต์คันใหม่ให้เนื่องมาจากความชำรุดบกพร่องในส่วนซึ่งไม่ใช่สาระสำคัญของรถยนต์ แต่หากผู้ขายไม่สามารถแก้ไขให้สิ่งที่ชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อยตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยสมบูรณ์ใช้งานได้ ก็ถือว่ารถยนต์คันนั้นๆ มีความชำรุดบกพร่อง ตาม มาตรา 472 ซึ่งผู้ขายจะต้องส่งมอบรถยนต์คันใหม่ให้แก่ผู้ซื้อต่อไป⁶

ความจริงแล้วความชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อยนี้ ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจน แต่เป็นการตีความกฎหมายในทางที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ซื้อให้มากที่สุดเพราะ การที่ผู้ซื้อตัดสินใจซื้อรถยนต์ใหม่หรือรถป้ายแดงนี้เป็นรถยนต์ที่ผลิตออกมาใหม่จากโรงงานยังไม่เคยผ่านการใช้งานมาก่อน ดังนั้นตามสภาพโดยทั่วไปของรถยนต์ต้องอยู่ในสภาพที่เรียบร้อยปราศจากความชำรุด

⁶ ผลของการตกลงยกเว้นความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่อง คือ การที่ผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบตาม มาตรา 472 อันหมายถึง การชดเชยค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย การลดราคา การจ่ายค่าซ่อมแซม การซ่อมแซมทรัพย์สินที่ขาย สำหรับกรณีรอนสิทธิ ผู้ขายไม่ต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนตาม มาตรา 475 (แต่ยังคงต้องใช้ราคาคืนตาม มาตรา 479)

บกพร่องถึงแม้เป็นความชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อยก็ตามจึงเป็นปัญหาการตีความกฎหมายว่าสามารถเรียกให้ส่งมอบทรัพย์สินใหม่ได้หรือไม่หากผู้ขายไม่สามารถแก้ไขสิ่งที่ชำรุดบกพร่องนั้นให้อยู่ในสภาพปกติสมบูรณ์เหมือนรถยนต์ใหม่คันอื่น ๆ ซึ่งปรากฏตามตัวอย่างเช่น เศรษฐินีร้องเบนซ์ เหม็นเน่า เศรษฐินีขออนแก่นจอร์จเบนซ์ อี-220 ประจําหน้าห้องโลดัส ชื่อคันละ 3.8 ล้านก็เจอเรื่องประหลาดทันที มีกลิ่นเหม็นเน่าไปทั้งคัน เหมือนกลิ่นซากสัตว์ตาย ส่งเข้าศูนย์เช็คละเอียดก็ไม่เจอสาเหตุของกลิ่น ร้องถึงสำนักงานใหญ่ทั้งในไทย-เยอรมันก็ไม่คืบหน้า ต้องทนใช้มานาน 5 เดือนจนทนไม่ไหว ต้องจอดประจํากลางเมือง ผจก.ดีลเลอร์เบนซ์ขออนแก่นยอมรับมีกลิ่นเหม็นจริง พยายามแก้ไขทั้งเปลี่ยนแอร์ เปลี่ยนเบาะหนังใหม่ก็ไม่หาย สุดท้ายสำนักงานใหญ่ยอมซื้อคันในราคา 3.8 ล้านแล้ว

จากกรณีรถยนต์เหม็นเน่าดังกล่าวนี้ทาง ผู้ซื้อนำรถยนต์เข้าศูนย์หลายครั้งโดยช่างได้พยายามแก้ไขทั้งเปลี่ยนแอร์ เปลี่ยนเบาะหนัง แต่ก็ตามยังไม่สามารถหาต้นเหตุของกลิ่นได้ ประกอบกับรถยนต์ยี่ห้อเบนซ์นี้มีราคาหลายล้านบาท หากต้องให้ผู้ซื้อทนกับกลิ่นเหม็นเน่าต่อไปโดยเสียเงินไปเป็นจำนวนมากจะไม่เป็นธรรมต่อผู้ซื้อ

ตัวอย่าง นาย ก ตกหลงซื้อรถยนต์ใหม่จาก นาย ข แต่ปรากฏว่าเมื่อซื้อมาแล้วขณะขับมีลมเข้ามาในรถสร้างความรำคาญให้คนนั้นในรถเป็นอย่างมาก ซึ่งกรณีดังกล่าวแม้จะเป็นความชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อยแต่หากตีความจากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การตีความกฎหมายให้ผู้ขายรับผิดชอบแม้รถยนต์ชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อย สามารถแยกได้ 2 กรณีดังนี้ คือ

ก) กรณีเรียกให้ผู้ขายชดเชยค่าเสียหาย

ในการซื้อขายสินค้านั้น ผู้ซื้อและผู้ขายจะได้รับการคุ้มครองตามบทบัญญัติของกฎหมายตามมาตรา 472 กล่าวคือ ผู้ขายมีหน้าที่ต้องรับประกันต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า ซึ่งการรับประกันนี้มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้ซื้อ ดังนั้นหากรถยนต์ที่ซื้อขายชำรุดบกพร่องแม้เพียงเล็กน้อยก็ตามท่านว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบ ซึ่งความรับผิดชอบในที่นี้ก็คือการชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ซื้อ ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดในหัวข้อสิทธิเรียกค่าเสียหายต่อไป

ข) กรณีเรียกให้ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินใหม่

กรณีเรียกให้ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินใหม่จะสามารถเรียกให้ผู้ขายส่งมอบรถคันใหม่ได้หรือไม่ซึ่งต้องตีความจาก มาตรา 461 และมาตรา 387 คือตามมาตรา 461 นั้นถือเป็นหน้าที่ของผู้ขายที่จะต้องส่งมอบทรัพย์สินซึ่งซื้อขายแก่ผู้ซื้อซึ่งสามารถตีความได้ว่าอยู่ในสภาพที่ปราศจากความชำรุดบกพร่อง กล่าวคือหากความชำรุดบกพร่องต้องเป็นเหตุให้เสื่อมราคา หรือเสื่อมความ

⁷ ประพนธ์ ศาตะมาน และ ไพจิตร ปุญญพันธุ์. *อ้าวแล้ว เขิงอรรถที่ 5*. หน้า 120-122.

เหมาะสมแก่ประโยชน์จะใช้สอยตามปกติ โดยผู้ซื้อไม่จำเป็นต้องตกลงกันไว้ล่วงหน้าให้ผู้ขายรับผิดชอบก็ได้ ผู้ขายก็ต้องรับผิดชอบ เพราะการซื้อขายไม่ได้หมายถึงการที่ผู้ซื้อได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อเท่านั้น แต่ต้องใช้อำนาจกรรมสิทธิ์เหนือตัวทรัพย์สินได้ ถ้าหากทรัพย์สินที่ซื้อชำรุดบกพร่อง ผู้ขายก็ต้องรับผิดชอบ ดังนั้น การที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ชำรุดบกพร่องจึงมีความรับผิดชอบตามมาตรา 472 คือการชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ซื้อ แต่ในขณะเดียวกันถ้าผู้ซื้อไม่ต้องการค่าเสียหายจากผู้ขาย แต่ต้องการให้ผู้ขายชำระหนี้ให้ถูกต้องคือให้ส่งมอบทรัพย์สินที่ปราศจากความชำรุดบกพร่อง ซึ่งหากผู้ขายไม่ปฏิบัติตามผู้ซื้อจะมีสิทธิเลิกสัญญาตามมาตรา 387 กล่าวคือ ผู้ซื้อกำหนดเวลาพอสมควรให้ผู้ขายชำระหนี้ให้ถูกต้องแล้วหากผู้ซื้อเรียกให้ผู้ขายซ่อมแซมรถยนต์ให้ ปราศจากความชำรุดบกพร่อง ผู้ขายต้องปฏิบัติตาม หากผู้ขายไม่ซ่อมแซมตามคำร้องขอของผู้ซื้อ และผู้ซื้อก็ไม่นำทรัพย์สินนั้นไปซ่อมเอง ผู้ซื้ออาจใช้สิทธิเลิกสัญญาได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 387 เพราะการไม่ชำระหนี้อันส่งผลให้ผู้ซื้อไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ในกรณีนี้รวมทั้งการที่ผู้ขายชำระหนี้ไม่ถูกต้องคือ ส่งมอบทรัพย์สินที่ชำรุดบกพร่องด้วย

กรณีรถยนต์ที่มีความชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อยนี้ ผู้ซื้อจะกำหนดระยะเวลาให้ผู้ขายส่งมอบรถยนต์คันใหม่เลยโดยที่ไม่ได้ใช้สิทธิเรียกให้ผู้ขายซ่อมแซมก่อนเช่นนี้ผู้เขียนเห็นว่า ผู้ซื้อไม่มีสิทธิเช่นนั้นเพราะจะเกิดความไม่เป็นธรรมกับผู้ขายเพราะความชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อยเช่นนี้ ผู้ซื้อต้องให้โอกาสผู้ขายได้ซ่อมแซมก่อน ซึ่งเมื่อซ่อมแซมแล้วหลายครั้งก็ยังปรากฏความชำรุดบกพร่องอยู่เช่นนี้ผู้ซื้อจึงจะมีสิทธิกำหนดเวลาพอสมควรเรียกให้ผู้ขายส่งมอบรถยนต์คันใหม่ได้

จากกรณีดังกล่าวข้างต้นนั้น กฎหมายไทยยังไม่มี ความชัดเจนในเรื่องสิทธิของผู้ซื้อเมื่อพบว่ารถยนต์ที่ซื้อไปมีความชำรุดบกพร่องผู้ซื้อต้องมีสิทธิใดก่อนหลัง กล่าวคือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยควรกำหนดว่าเมื่อผู้ซื้อพบว่าทรัพย์สินที่ซื้อขายมีความชำรุดบกพร่องผู้ซื้อต้องใช้สิทธิในการเรียกให้ผู้ขายซ่อมแซมก่อน เมื่อผู้ขายไม่ซ่อมแซมหรือไม่สามารถซ่อมแซมได้ภายในกี่ครั้ง ผู้ซื้อจึงจะได้สิทธิในการเรียกให้ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินใหม่ และสิทธิอื่น ๆ ต่อไป

1. กรณีที่ผู้ซื้อจะไม่ใช้สิทธิเรียกให้ผู้ขายซ่อมแซมก่อนโดยเรียกให้ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินใหม่เลย สามารถแยกได้ 2 กรณีดังนี้คือ

ก. สิ่งที่ซ่อมแซมไม่ได้หรือโดยทั่วไปไม่ซ่อมแซมกัน ผู้ซื้อสามารถใช้สิทธิเรียกให้ผู้ขายส่งมอบรถยนต์คันใหม่ได้เลย

ข. สิ่งก็ตามปกติประเพณีไม่ซ่อมแซมกัน ผู้ซื้อก็สามารถเรียกให้ผู้ขายส่งมอบรถยนต์คันใหม่ได้เลย

ดังนั้น การใช้สิทธิเรียกให้ผู้ขายส่งมอบรถยนต์คันใหม่มีปัญหาว่าต้องคืนรถยนต์คันที่ชำรุดบกพร่องหรือไม่ ซึ่งก็เข้าใจได้อีกว่าเมื่อผู้ขายต้องส่งเงินคืนตามราคา และผู้ซื้อที่น่าจะต้องคืน

ทรัพย์สินที่ซื้อขายให้แก่ผู้ขาย โดยใช้วิธีการเทียบเคียงกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง มาตรา 4 วรรค 2 คือผลของการกลับคืนสู่ฐานะเดิมเมื่อมีการเลิกสัญญาตาม มาตรา 392 ซึ่งหากผู้ซื้อไม่ยอมคืนรถยนต์คันที่ชำระคบกพร่องให้แก่ผู้ขาย ผู้ขายก็สามารถปฏิเสธที่จะส่งมอบรถยนต์คันใหม่ที่ปราศจากความชำระคบกพร่องแก่ผู้ซื้อได้ ตามมาตรา 369

สำหรับกรณีที่สำคัญที่ซื้อขายมีการประกันความชำระคบกพร่องไว้ว่าผู้ขาย จะรับผิดชอบในการซ่อมแซมรถยนต์ที่ชำระคบกพร่องให้ผู้ซื้อโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ เลย โดยไม่มีการระบุให้สิทธิอื่นๆ แก่ผู้ซื้อเลย ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การประกันความชำระคบกพร่องในกรณีดังกล่าวข้างต้น เป็นหลักเกณฑ์ทั่วไปในเรื่องนิติกรรมสัญญา แล้วย่อมสามารถทำได้โดยอาศัยหลักเสรีภาพในการทำสัญญาและหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา ดังนั้นเมื่อเกิดความชำระคบกพร่องขึ้นผู้ขายต้องรับผิดชอบเงื่อนไขที่ได้ระบุไว้ แต่อย่างไรก็ตามหากรถยนต์คันที่ชำระคบกพร่องนั้นซ่อมแซมอย่างไรก็ไม่ปราศจากความชำระคบกพร่อง ผู้เขียนเห็นว่าผู้ซื้อก็มีสิทธิอื่น ๆ ในกรณีที่เรียกร้องให้ผู้ขายทำให้รถยนต์คันนั้นปราศจากความชำระคบกพร่องให้ได้เพราะสิ่งที่ผู้ขายประกัน ความชำระคบกพร่องไว้ก็เป็นหน้าที่ของผู้ขายที่จะต้องปฏิบัติตามสัญญารับประกันอยู่แล้ว แต่หากทรัพย์สินนั้นมีความชำระคบกพร่องอื่น ๆ ตามกฎหมายอีกผู้ขายก็ยังคงต้องรับผิดชอบในความชำระคบกพร่อง ส่วนอื่น ๆ อีกตามหลักกฎหมายในเรื่องความชำระคบกพร่อง เช่น หากผู้ซื้อต้องการให้ผู้ขายเปลี่ยนรถยนต์คันใหม่ที่ปราศจากความชำระคบกพร่องก็สามารถทำได้ เพราะผู้ขายจะอ้างว่าตนรับซ่อมแซมให้ตามสัญญารับประกันเท่านั้นไม่ได้ เพราะมิฉะนั้นจะถือว่าเป็นข้อตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของผู้ขายในเรื่องความชำระคบกพร่อง ซึ่งไม่สามารถทำได้ตาม มาตรา 6 พ.ร.บ. ว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 เกี่ยวกับสิทธิในการนำรถยนต์ที่มีความชำระคบกพร่องเข้าซ่อมแซมนี้ ตามกฎหมาย Lemon Law⁸ ของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นจะมีการบัญญัติไว้ชัดเจนว่ารถยนต์ที่นำเข้าซ่อมในความชำระคบกพร่องไม่ว่าซ่อมแซมในส่วนที่จะเป็นอันตรายร้ายแรงต่อความปลอดภัยของผู้ใช้ หรือซ่อมแซมในส่วนที่ชำระคบกพร่องเพียงเล็กน้อยก็ตาม อย่างเดียวกัน 3-4 ครั้งขึ้นไป (บางรัฐกำหนดให้ผู้ผลิตมีโอกาสได้ซ่อมแซมเพียงครั้งเดียวหากความชำระคบกพร่องนั้นจะเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของผู้ใช้รถยนต์คันนั้น) และไม่สามารถซ่อมแซมให้ปราศจากความชำระคบกพร่องได้ ผู้ซื้อจะมีสิทธิขอเปลี่ยนรถยนต์คันใหม่ได้ทันที ซึ่งปรากฏตาม Lemon Law ของรัฐอลาสก้า อริโซนา โคโรราโด เป็นต้น เพราะเจตนารมณ์ของ Lemon Law มองว่าหากผู้ซื้อรถยนต์ใหม่จากบริษัทผู้ขายแล้วบริษัทผู้ขายต้องมีมาตรฐานที่สูงในการผลิตรถยนต์ เพราะหากรถยนต์มีความชำระคบกพร่องไม่ว่าจะถึงขนาดร้ายแรงหรือเพียงเล็กน้อยก็เป็นสิ่งที่ไม่ควรเกิดขึ้น ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อความปลอดภัยของชีวิตพลเมืองประเทศสหรัฐอเมริกา

⁸ ธรรมรัตน์ ลิ้มกุลพงษ์. (2545). *มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคจากการซื้อขายและเช่าซื้อรถยนต์ใหม่*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 158-162.

4.5 ปัญหาสิทธิเรียกค่าเสียหายของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่

กรณีที่ทรัพย์สินที่ขาดชำรุดบกพร่อง และความชำรุดบกพร่องนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ซื้อ ผู้ขายย่อมต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ตามมาตรา 472 ส่วนจะต้องรับผิดชอบเพียงใดนั้นย่อมเป็นไปตามมาตรา 222 กล่าวคือ ผู้ขายต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายทั้งปวงอันเป็นผลธรรมชาติของการไม่ส่งมอบทรัพย์สินที่ปราศจากความชำรุดบกพร่องและอาจต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่พฤติการณ์พิเศษหากผู้ซื้อได้คาดเห็นพฤติการณ์เช่นนั้นล่วงหน้าก่อนแล้ว

ดังนั้นการกำหนดค่าเสียหาย ตามมาตรา 222 นั้นความเสียหายที่เจ้าหน้าที่อาจเรียกร้องให้ลูกหนี้ชดเชยได้นั้นอาจเป็นความเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้ตามมาตรา 222 ซึ่งเจ้าหน้าที่เรียกร้องได้หรือไม่เพียงใดต้องขึ้นกับความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลด้วย ซึ่งบางกรณีศาลใช้คำว่าความเสียหายโดยตรงหรือความเสียหายไม่ไกลกว่าเหตุ ซึ่งในกรณีลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ทำให้เจ้าหน้าที่ได้รับความเสียหาย จนเรียกและกำหนดค่าเสียหายได้เป็นจำนวนมากน้อยเพียงใดนั้น

เมื่อความเสียหายนั้นมีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลแล้วจึงต้อง นำผลนั้นมาพิจารณาอีกว่าเป็นความเสียหายปกติหรือเป็นความเสียหายพิเศษ ถ้าเป็นความเสียหายปกติก็จะได้รับชดเชย แต่ถ้าเป็นความเสียหายพิเศษจะได้รับชดเชยต่อเมื่อคาดเห็นได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบเว้นแต่ผู้ครุณคดีเห็นได้ ดังนั้น การกำหนดค่าเสียหายเนื่องจากการไม่ชำระหนี้ตามสัญญาที่เกิดขึ้นตามมาตรา 222 มี 2 ประการ⁹ คือ

1. ค่าเสียหายปกติในพฤติการณ์ปกติตามวรรคหนึ่ง เพื่อความเสียหายที่เป็นผลปกติธรรมดาย่อมเกิดแต่การไม่ชำระหนี้ ตามสัญญานั้น ๆ ซึ่งกรณีนี้ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบเสมอ

ค่าเสียหายปกติในสัญญาซื้อขาย เนื่องจากสัญญาซื้อขายเป็นสัญญาที่มีวัตถุประสงค์แห่งสัญญาเป็นการให้ฝ่ายผู้ขายได้รับการชำระราคาเป็นจำนวนเงินซึ่ง เป็นมูลค่าแห่งทรัพย์สินตามที่ตั้งลงในสัญญา ในเรื่องค่าซ่อมสินค้าชำรุดบกพร่อง หากผู้ขายส่งมอบสินค้าชำรุดบกพร่องแล้วผู้ขายนำไปซ่อมเพื่อให้อยู่ในสภาพใช้การได้ตามเงื่อนไขแห่งสัญญา แต่ถ้าหากว่าผู้ซื้อนำไปซ่อมเพียงวิญญูชนพึงกระทำแล้ว ก็ยังไม่สามารถอยู่ในสภาพใช้การได้ตามเงื่อนไขแห่งสัญญา ผู้ขายยังต้องรับผิดชอบต่อค่าเสียหายซึ่งเป็นส่วนที่ชำรุดบกพร่อง รวมทั้งค่าซ่อมแซมที่ผู้ซื้อได้ทดลองชำระไป

2. ค่าเสียหายพิเศษในพฤติการณ์พิเศษตามวรรคสอง เพื่อความเสียหายเช่นที่ตามปกติย่อมเกิดแต่การไม่ชำระหนี้เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษเกิดขึ้น ซึ่งกรณีนี้ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบต่อเมื่อผู้ครุณคดีฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้คาดเห็นหรือควรจะได้คาดเห็นพฤติการณ์เช่นนั้นล่วงหน้าก่อนแล้ว

⁹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 158-162.

4.6 ปัญหาสิทธิเรียกร้องราคาคืน หรือ สิทธิเลิกสัญญาของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่

สิทธิเรียกร้องราคาคืน หรือสิทธิเลิกสัญญา เมื่อผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ชำรุดบกพร่องหากผู้ซื้อต้องการจะบอกเลิกสัญญา ผู้ซื้อจะต้องปฏิเสธไม่รับชำระหนี้เสียก่อน ทำให้ผู้ขายตกเป็นลูกหนี้ผู้ไม่ชำระหนี้ และผู้ซื้อย่อมมีสิทธิบอกเลิกสัญญาตามมาตรา 387 อย่างไรก็ดีผู้ซื้อจะบอกเลิกสัญญาทันทีเลยไม่ได้ ตามมาตรา 387 ผู้ซื้อจะต้องกำหนดระยะเวลาพอสมควรให้ผู้ขายชำระหนี้ ถ้าผู้ขายไม่ชำระหนี้ตามกำหนด ผู้ซื้อจึงจะบอกเลิกสัญญาได้ตามมาตรา 387 เกี่ยวกับสิทธิในการเรียกร้องราคาคืนนี้จากข่าวหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ จะได้ยินบ่อยๆ ว่าบริษัทผลิตรถยนต์ในญี่ปุ่นเรียกรถยนต์ที่ขายในยุโรป และสหรัฐอเมริกา คืนมาทีละเป็นแสนคันเพราะตรวจสอบภายหลังพบว่าอุปกรณ์ที่ติดตั้งในรถยนต์มีความบกพร่อง อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ขับขี่ได้¹⁰

ตัวอย่าง ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2543 บ.ไฟร์สโตน ได้เรียกเก็บยางจำนวน 6.5 ล้านเส้น หลังจากยางไฟร์สโตนรุ่นที่ใช้กับรถยนต์ฟอร์ดเอ็กซ์โพลเรอร์ ทำให้เกิดอุบัติเหตุบนถนนมากที่สุด โดยมีผู้เสียชีวิตแล้ว 174 ราย

1. การบอกเลิกสัญญาโดยอาศัยสิทธิตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ถ้าไม่มีข้อสัญญาให้บอกเลิกสัญญาได้ การบอกเลิกสัญญาอาจทำได้โดยอาศัยสิทธิตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ตัวอย่าง นาย ก ซื้อรถยนต์ใหม่ จากนาย ข แต่หลังจากที่ซื้อมาปรากฏว่าแอร์ไม่เย็นซึ่งนาย ก ได้ใช้สิทธิเรียกให้ นาย ข ผู้ขายซ่อมแซมแล้วแต่นาย ข ไม่ซ่อมแซม หรือซ่อมแซมแล้วแอร์ก็ยังไม่เย็นอีก กรณีเช่นนี้ นาย ก สามารถเลิกสัญญาตามมาตรา 387 ได้เลย เพราะถือว่ากำหนดระยะเวลาให้พอสมควรแล้ว แต่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ภายในเวลาที่กำหนดไว้

สิทธิบอกเลิกสัญญาตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายยังแบ่งออกเป็นสิทธิตามหลักกฎหมายลักษณะสัญญาทั่วไป กับสิทธิตามหลักกฎหมายเอกเทศสัญญาต่าง ๆ ซึ่งบัญญัติเรื่องสิทธิบอกเลิกสัญญาไว้ในบทบัญญัติเกี่ยวกับเอกเทศสัญญานั้น ๆ โดยเฉพาะ ในกรณีที่ไม่มีบัญญัติไว้โดยตรงการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาย่อมต้องอาศัยสิทธิตามลักษณะสัญญาทั่วไป

ตามลักษณะสัญญาทั่วไป การบอกเลิกสัญญาโดยไม่มีข้อสัญญาให้บอกเลิกได้ อาจทำได้ 3 กรณี คือ

1) กรณีที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้ อีกฝ่ายหนึ่งอาจกำหนดเวลาพอสมควรให้ชำระหนี้ หากไม่ชำระหนี้ตามกำหนด ฝ่ายที่เรียกให้ชำระหนี้ย่อมบอกเลิกสัญญาได้ (มาตรา 387)

¹⁰ สุทธิชัย บริสุทธิธรรม. (2554). *มาตรการการเรียกคืนราคาในการคุ้มครองผู้บริโภค*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะนิติศาสตร์. หน้า 165-172.

2) กรณีที่การชำระหนี้จะสำเร็จตามวัตถุประสงค์ตามสัญญาได้แต่ด้วยการชำระหนี้ตามกำหนด หากพ้นกำหนดนั้นแล้วไม่ชำระหนี้ อีกฝ่ายหนึ่งย่อมบอกเลิกสัญญาได้โดยไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้า (มาตรา 388)

3) กรณีที่มีการชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วนกลายเป็นพันธวิสัยเพราะเหตุอันโทษลูกหนี้ได้ เจ้าหนี้เลิกสัญญาได้โดยไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้า (มาตรา 389)¹¹

ถ้าพิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของกรณีที่อาจบอกเลิกสัญญาได้โดยไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าในมาตรา 388 , 389 จะเห็นได้ว่า สิทธิบอกเลิกสัญญาดังกล่าวเป็นสิทธิบอกเลิกสัญญาในกรณีที่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้ และการไม่ชำระหนี้เช่นนั้นเป็นเหตุเสื่อมประโยชน์อันเป็นสาระสำคัญของสัญญา แต่การจะตีความมาตรา 388 , 389 ให้คลุมไปถึงกรณีเช่นนั้นย่อมขัดต่อความหมายตามถ้อยคำเพราะถ้อยคำในตัวบทจำกัดเฉพาะกรณีที่เกิดจากเหตุผิดนัด (มาตรา 388) และการชำระหนี้กลายเป็นพันธวิสัย (มาตรา 389) เท่านั้น ไม่รวมไปถึงกรณีเสื่อมประโยชน์อันเป็นสาระสำคัญของสัญญาอันเกิดจากเหตุอย่างอื่น หรือกรณีที่การบอกกล่าวล่วงหน้าเป็นสิ่งที่ไร้ประโยชน์

อย่างไรก็ดี เราอาจตีความมาตรา 387 ให้กินความรวมไปถึงกรณีที่การบอกกล่าวล่วงหน้าเป็นสิ่งที่ไร้ประโยชน์ได้ โดยถือว่ากรณีที่การบอกกล่าวเป็นอันไร้ประโยชน์ หรือปรากฏชัดว่าคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งไม่มีทางที่จะชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาที่บอกกล่าวได้นั้น เป็นกรณีที่น่าจะถือเสมือนว่าได้บอกกล่าวและอีกฝ่ายไม่ชำระหนี้ภายในกำหนดแล้ว ดังนั้นคู่สัญญาฝ่ายที่มีสิทธิบอกกล่าวย่อมบอกเลิกสัญญาได้ทันที และด้วยเหตุนี้จึงไม่จำเป็นต้องตีความมาตรา 388 , 389 ให้กินความรวมไปถึงเหตุเสื่อมประโยชน์อันเป็นสาระสำคัญของสัญญาอย่างอื่นอีก เพราะการบอกเลิกสัญญาอาจทำได้โดยอาศัยหลักตามมาตรา 387 อยู่แล้ว เพียงแต่การบอกเลิกสัญญาดังกล่าวอาจต้องรอให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาที่เตือนเสียก่อนเท่านั้น ซึ่งก็นับว่ามีเหตุผลสมควร เพราะถ้าเวลาเป็นเรื่องสำคัญกรณีก็เข้าข่ายบอกเลิกสัญญาได้ตามมาตรา 388 อยู่แล้ว

การที่ผู้ซื้อบอกเลิกสัญญาเป็นเหตุที่ตัดสิทธิผู้ซื้อในการเรียกให้ผู้ขายชำระหนี้โดยปราศจากความชำระคบกพร่องอีก เพราะการจะใช้สิทธิเรียกให้ชำระหนี้ได้ก็ต้องมีหนี้ระหว่างกันเสียก่อน เมื่อบอกเลิกสัญญาแล้ว หนี้ตามสัญญาก็สิ้นสุดลงและต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิมก่อนเข้าผูกพันกันตามสัญญา (มาตรา 391) นั่นคือผู้ขายย่อมต้องคืนราคาทรัพย์สินที่ตนรับไว้พร้อมดอกเบี้ยและผู้ซื้อก็มีหน้าที่ส่งมอบทรัพย์สินที่ขายคืน กับต้องชดใช้ค่าที่ตนได้ใช้ทรัพย์สินนั้นแก่ผู้ขายด้วย

นอกจากนี้ การที่ผู้ซื้อบอกเลิกสัญญาไม่ตัดสิทธิผู้ซื้อในอันที่จะเรียกค่าเสียหาย (มาตรา 391 วรรคสี่) ด้วยเหตุนี้ ถ้าผู้ซื้อได้รับความเสียหายจากการที่ทรัพย์สินที่ขายชำระคบกพร่อง เช่น

¹¹ ปัญญา ด้านพัฒนามงคล. (2537). *ความรับผิดชอบเพื่อความชำระคบกพร่องในสัญญาซื้อขาย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะนิติศาสตร์. หน้า 109-120.

รถยนต์คันที่ซื้อมาเบรกละทำให้เบรกไม่ทันจนคนข้ามถนนได้รับบาดเจ็บ ผู้ซื้อก็มีสิทธิบอกเลิกสัญญาและเรียกค่าเสียหายจากผู้ขายได้ ยิ่งกว่านั้น ถ้าทรัพย์สินที่ขายซึ่งชำรุดบกพร่องนั้นสูญหายหรือบุบสลายไปโดยปราศจากความผิดของผู้ซื้อ ผู้ซื้อก็ไม่เสียสิทธิบอกเลิกสัญญา (มาตรา 394 วรรคสอง) เช่นรถที่ขายชำรุดบกพร่องเพราะเบรกละและพังยับเยินเพราะประสบอุบัติเหตุรถชนโดยไม่ใช่ความผิดของผู้ซื้อ เช่นนี้ ผู้ซื้อก็ยังมิสิทธิบอกเลิกสัญญาอยู่ดี ทั้งยังมีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากผู้ขายอีกด้วย กรณีเช่นนี้ผู้ซื้อยังหลุดพ้นจากหน้าที่ส่งทรัพย์สินที่ขายคืนเมื่อเลิกสัญญาด้วย เพราะรถที่พังยับเยิน เป็นกรณีที่การชำระหนี้กลายเป็นพันธวิสัยเพราะพฤติการณ์ซึ่งลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบ (มาตรา 219) และผู้ซื้อยังมีสิทธิเรียกราคาที่จ่ายไปคืน

ในเรื่องการใช้สิทธิเลิกสัญญานี้ยังมีผู้ซื้อจำนวนมากที่เข้าใจผิด และมีการเรียกกันผิดว่าการซื้อรถคืนเพราะ ตามสัญญาซื้อขายรถยนต์นั้นผู้ซื้อเมื่อพบความชำรุดบกพร่องผู้ซื้อมิสิทธิให้ผู้ขายรับผิดชอบตามสัญญาซื้อขายคือการเรียกให้ซ่อมแซม แต่หากผู้ขายไม่สามารถซ่อมแซมให้ปราศจากความชำรุดบกพร่องได้ ผู้ซื้อมิสิทธิเลิกสัญญา ซึ่งเมื่อมีการเลิกสัญญาตามมาตรา 386 แล้วคู่สัญญาก็จะกลับคืนสู่ฐานะเดิมก่อนที่จะมีการทำสัญญากัน โดยผู้ซื้อมีหน้าที่ต้องส่งมอบรถยนต์คันที่ชำรุดบกพร่องให้แก่ผู้ขาย ส่วนผู้ขายก็มีหน้าที่คืนเงินที่ผู้ซื้อชำระไปตามสัญญาซื้อขายรถยนต์ (โดยอาจมีการหักค่าเสื่อมราคาบ้างตามสมควร)

โดยเหตุที่การเลิกสัญญาในระบบกฎหมายไทยนี้สามารถเลิกสัญญาได้โดยง่ายแต่เหตุใ้ผู้ซื้อจำนวนมากจึงไม่เรียกร้องสิทธิในการที่จะเลิกสัญญา แต่ผู้ซื้อจำนวนมากมักเรียกร้องสิทธิอื่น ๆ แทน เช่น เรียกให้ผู้ขายส่งมอบรถยนต์คันใหม่ที่ปราศจากความชำรุดบกพร่องแทน ในเรื่องนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าโดยเหตุที่รถยนต์เป็นทรัพย์สินที่มีราคาสูงแต่ปัจจุบันรถยนต์เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก ดังนั้นผู้ซื้อโดยทั่วไปที่ไม่มีเงินสดจำนวนมากพอที่จะซื้อรถยนต์โดยการชำระราคางวดเดียว ซึ่งผู้ซื้อส่วนมากมักจะชำระราคาแบบผ่อนชำระ ประกอบกับความจำเป็นในการใช้รถยนต์ เช่น พ่อค้าแม่ค้าที่ต้องใช้รถยนต์ในการประกอบอาชีพหรือคนขับรถรับจ้างทั่วไป หรือเจ้าของร้านซึ่งประกอบกิจการส่วนตัวขนาดเล็กจนถึงขนาดย่อมแล้วแต่มีความจำเป็นในการใช้รถยนต์ดำรงชีพ หรือแม้กระทั่งความจำเป็นในครัวเรือนที่ผู้ซื้อซื้อรถยนต์มาใช้ขับไปทำงาน หรือไปธุระสำคัญต่าง ๆ ซึ่งบุคคลเหล่านี้เมื่อรถยนต์ที่ซื้อมามีความชำรุดบกพร่อง และมีความจำเป็นต้องใช้รถยนต์ที่ซื้อมานั้นต่อไปจึงเรียกร้องให้ผู้ขายส่งมอบรถยนต์คันใหม่ที่ไม่มีความชำรุดบกพร่องให้แทนที่จะใช้สิทธิเลิกสัญญา เพราะการเลิกสัญญาตามมาตรา 387 นั้น เมื่อเลิกสัญญาแล้วคู่สัญญาต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิม คือผู้ซื้อมีหน้าที่ต้องคืนรถยนต์ให้ผู้ขาย ส่วนผู้ขายมีหน้าที่ต้องคืนราคาแก่ผู้ซื้อแต่ในเมื่อผู้ซื้อซื้อรถยนต์แบบผ่อนชำระผู้ขายจึงไม่มีราคาที่ชำระคืนผู้ซื้อ ประกอบกับความจำเป็นในการที่จะต้องใช้รถยนต์คันนั้นต่อไปผู้ซื้อจำนวนมากจึงไม่ใช้สิทธิในการเลิกสัญญา

ตามระบบกฎหมายไทยนี้ถือว่าการเลิกสัญญานั้นสามารถเลิกสัญญาได้ง่าย ซึ่งอาจทำให้ผู้ขายเสียหายได้เพราะรถยนต์มีอุปกรณ์มากมายหากผู้ซื้อใช้สิทธิไม่สุจริตเรียกให้ ผู้ขายซ่อมแซม อุปกรณ์ต่างๆ บ่อยๆ ตามความต้องการของตนเองฝ่ายเดียวและอ้างที่จะใช้สิทธิเลิกสัญญาหากผู้ขายไม่สามารถซ่อมแซมได้ตามความต้องการของผู้ซื้อเช่นนี้ก็จะไม่เป็นธรรมต่อผู้ขาย

ปัญหาในการใช้สิทธิเลิกสัญญาในกรณีการเช่าซื้อรถยนต์ใหม่ กล่าวคือ บรรดาสถาบันการเงินทั้งหมด (Finances) ก็จะไม่ถือเป็นผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายซึ่งไม่ใช่ผู้ใช้รถยนต์ แต่ผู้ใช้รถยนต์ซึ่งถือเป็นผู้เช่าซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์นี้เมื่อพบความชำรุดบกพร่องในรถยนต์ ด้วยเหตุที่ผู้ใช้รถยนต์หรือผู้เช่าซื้อไม่ใช่ผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายนี้จึงไม่สามารถใช้สิทธิเลิกสัญญาได้ หากพบความชำรุดบกพร่องเพราะบรรดาสถาบันการเงินต่าง ๆ ก็คงไม่ใช่สิทธิเลิกสัญญา เพราะผู้เช่าซื้อยังมีได้ชำระราคารถยนต์ให้แก่สถาบันการเงินซึ่งถือเป็นผู้ซื้อในสัญญาซื้อขาย ดังนั้นในส่วนของการเช่าซื้อนี้จึงทำให้ผู้ซื้อไม่มีสิทธิเรียกร้องในการเลิกสัญญา

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อ ในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ ตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย ในบทที่ 3 ผู้วิจัยจึงแยกวิเคราะห์ปัญหากฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ซึ่ง กรณีที่ผู้ขายต้องรับผิดชอบโดยที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์วางหลักเกณฑ์ว่าด้วยความรับผิดเพื่อชำระคบกพร่องไว้กว้าง ๆ แต่เพียงว่า ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ขายชำระคบกพร่อง ผู้ขายต้องรับผิด แต่ไม่ได้บัญญัติไว้ด้วยว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบ ต้องรับผิดอย่างไร ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของนักกฎหมายและศาลที่จะต้องตีความกฎหมายว่าด้วยความรับผิดของผู้ขายให้มีความกระจ่าง โดยอาศัยบทบัญญัติในกฎหมายลักษณะซื้อขาย ลักษณะหนี้หลักทั่วไป และลักษณะสัญญาเป็นเครื่องช่วย ซึ่งในเบื้องต้นจะต้องทำความเข้าใจให้กระจ่างเสียก่อนว่า ความรับผิดเพื่อชำระคบกพร่องของผู้ขายนั้น แท้จริงก็คือความรับผิดเพื่อการไม่ชำระหนี้ นั่นเอง ทั้งนี้เพราะหนี้ตามสัญญาซื้อขายนั้นหาได้จำกัดอยู่เฉพาะเรื่องการ โอนกรรมสิทธิ์และส่งมอบทรัพย์สินเท่านั้นไม่หากยังรวมไปถึง หนี้ส่งมอบทรัพย์สินโดยปราศจากความชำระคบกพร่อง ซึ่งเป็นหนี้ที่กฎหมายลักษณะซื้อขายได้รับรองไว้เป็นพิเศษ การที่ผู้ขายโอนกรรมสิทธิ์นั้นและส่งมอบทรัพย์สินที่ขายแก่ผู้ซื้ออย่างไม่พอที่จะเรียกได้ว่าผู้ขายได้ชำระหนี้ให้ต้องตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ก็เรียกได้ว่าเป็นการไม่ชำระหนี้เหมือนกัน

สิทธิของผู้ซื้อก่อนที่จะดำเนินการทางกฎหมาย ในปัจจุบันจากปัญหาเกี่ยวกับความชำระคบกพร่องของรถยนต์ซึ่งเมื่อผู้ซื้อไม่ได้รับการแก้ปัญหาด้วยความชอบธรรมก็มักจะอาศัยสื่อมวลชนเป็นสื่อกลางแล้ว หากไม่ได้รับการเยียวยาแก้ไขให้ได้รับความชอบธรรมก็มีสิทธิที่จะนำเรื่องขึ้นฟ้องร้องต่อศาลได้ต่อไปตามสิทธิของผู้ซื้อดังต่อไปนี้¹

¹ อัจฉริยา แก้วแสงอินทร์. (2548). *สิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่*. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 65.

